

AMS i Belgia: Retten krever at myndighetene beskytter el-overfølsomme

Denne teksten ble først publisert på <http://einarflydal.com> den 23.04.2024

I Belgia har en domstol pålagt myndighetene å beskytte el-overfølsomme mot smartmålere:

I høst slo forfatningsdomstolen i Bryssel fast at ansvarlig myndighetene snarest må treffe tiltak for å beskytte el-overfølsomme, så sant deres helseplager er fastslått.

Dermed har rettssystemet i Belgia i praksis erkjent at forvaltningen skal sørge for adekvat beskyttelse for dem som dokumenterer på rimelig vis at deres el-overfølsomhet er en reell helseutfordring. Altså omtrent det som er gjeldende rett også i Norge – men helt motsatt av det som anbefales i det norske helsevesenet og av Strålevernet.

Her får du meldingen som ble sendt ut nylig av [Stop5G i Belgia](#), og en liten kommentar.

Meldingen fra Belgia forteller at lokale organisasjoner der har forsøkt å få stanset utplasseringen av «smarte» målere i Bryssel-regionen for alle og kreve rett til fritak, slik det er i Wallonie / Vallonia-regionen i landet. I Bryssel-regionen er det etter regelverket omtrent som i Norge, nemlig at bare de som erklærer at eksponering for elektromagnetiske felt som sendes ut av en smartmåler «utgjør en behørig begrunnet risiko for deres helse», har adgang til fritak.

I Belgia som i Norge betyr «smarte målere» i praksis digitale målere med trådløs-sendere. De gir en del folk akutte og merkbare helseplager, mens de for resten av befolkningen jo «bare» er en generelt biologisk skadelig miljøstressor, slik forskningen for lengst forteller oss at alt trådløst er, og derfor er plassert i IARC's fareklasse 2B siden 2011.

Men så kommer det som er nytt og interessant:

I dommen fra høsten 2023 pålegger forfatningsdomstolen myndighetene snarest å vedta et «spesielt regime uten forsinkelse» for å sikre at helsen til el-overfølsomme beskyttes. Dette må forstås, skriver Stop5G.be, som et de facto moratorium, altså en stans inntil videre, for utplassering av målere med sendere, så lenge dette «spesielle regimet» som skal beskytte el-overfølsomme ikke er definert og vedtatt.

Men så langt har ikke myndighetene i Belgia vedtatt noe som helst. Stop5G.be oppfordrer derfor folk til å kreve utsettelse av utskiftningen inntil myndighetene er kommet på banen med sine vedtak om hvordan de el-overfølsomme skal beskyttes.

Her føyer jeg til: At det er vanskelig å forme et slikt regime, er det lett å forstå. For at noen blir akutt dårlige av slikt, er nå veldokumentert. Det er jo den samme historien som gjentar seg kloden rundt. (Se f.eks. [bloggpost 19.01.2023](#).) Men EU og energimyndighetene har i iveren etter å effektivisere og privatisere strømmarkedet valgt å stole tekniske grenseverdier, på at el-overfølsomhet er tull og innbilning. Disse tre faktorene er det ikke så lett å forene i et felles administrativt vedtak. Myndighetene må nesten velge side, men etter forvaltningsrettens dom i Belgia er gjeldende rett nå som i Norge etter lagmannsrettsdommen i Borgarting høsten 2022 at den tekniske løsningen må beskytte el-overfølsomme.

Og, føyer jeg til, den belgiske dommen kan også forstås som en *de facto* erkjennelse av el-overfølsomhet, altså av at elektromagnetiske felt av den typen som blant annet kommer fra AMS-målere, kan være et betydelig helseproblem for en del folk.

Straks en slik erkjennelse er tydelig nok, fins det en hel liten hærskare ulike lover som kan brukes til å sørge for at slike helsevirkninger blir tatt hensyn til og at samfunnet må finne avbøtende tiltak eller legge restriksjoner på bruken.

Det er selvsagt derfor det sitter så langt inne å akseptere at el-overfølsomhet skyldes el, og ikke bare angst.

Motsatt medisin

Dommen i forfatningsdomstolen i Belgia krever altså umiddelbare og adekvate beskyttelsestiltak. Det er motsatt medisin av det som ble foreskrevet av referentene etter et seminar om el-overfølsomhet i Praha i 2004, og så festet seg først som WHO's anbefaling og dernest ble til råd fra et utvalg oppnevnt av det norske Strålevernet (DSA) og Helsedepartementet, med FHI som sekretariat (historien finner du, med kilder i [bloggpost 22.07.2022](#)):

Referentene i Praha, som var personer med sterk tilknytning til trådløsbransjen, anbefalte nemlig at man IKKE skulle sette inn noen beskyttende tiltak - *for det kunne jo få folk til å innbille seg at det faktisk var noen sammenheng mellom eksponering for elektromagnetiske felt og helseplagene deres.*

Noen slik sammenheng var jo ikke objektivt og sikkert nok påvist med slike målinger av varmeutvikling i vevet som ICNIRPs foreldede strålefysiske forståelse krever. Det var derimot ført atskillig belegg for el-overfølsomhet både i form av medisinsk erfaring, enkeltstudier og epidemiologiske studier på seminaret, men det ble ikke omtalt i referatet.

En større gavepakke til bransjen kan jeg vanskelig forestille meg. For el-overfølsomme har det betydd en ørkenvandring og å bli møtt av mistro og latterliggjøring. Og for helsevesenet har det betydd fordumming, uvitenhet og avmakt overfor en pasientgruppe som i følge veksten i "uforklarte lidelser" og tilstrømningen til behandlerne ser ut til å øke i takt med eksponeringen.

Fra vanskelig til verre

Dessuten, skriver Stop5G.be, at skal det være noen realiteter i en slik løsning som skal beskytte el-overfølsomme, *må man også beskyttes mot måleren fra naboens bolig dersom man bor i hus med flere leiligheter.*

Her føyer jeg til: Dette med stråling fra naboer er en problemstilling vi kjenner også fra Norge: NVE har hatt minst 15 – 20 saker på bordet der det er strømmåleren hos naboen som er problemet: Senderne styrke er normalt bare en brøkdeler av maksimal styrke. Men selv om styrken er svak, går strålingen lett gjennom skilleveggen til naboen med mindre denne skjermses godt. Og de kraftige pulsene virker på biologien, selv om strålingen er svak. Styrken tilpasser seg dessuten til forholdene. På maks i friluft kan rekkevidden regnes til opp mot 50 km, har jeg lest i en teknisk omtale, og svært lange forbindelser er også målt i Norge.

Den tekniske løsningen med en sender som sender skarpe pulser til stadighet (hvert 0,6 sekund for Aidon-målere) er ganske enkelt uforenlig med hensynet til biologien, også hos naboen og på arbeidsplassen, der folk ofte er nesten like mange timer som hjemme. De trådløse maskenettverkene mellom AMS-målerne er vurdert til å være den absolutt dårligste av aktuelle teknologiene for automatisk måleravlesning ([bloggpost 17.04.2023](#)): Enten taper teknologien eller så taper noen helse.

(Samtidig er det så lett for utviklerne å gjøre strålingen fra AMS-målerne svært mye mindre biologisk «aggressive», men det er en annen historie som nettselskaper, DSA, NVE og utviklerne er for stolte og egenrådige til å lytte til. Flere har forsøkt. De norske nettselskapene som bare plasserer ut kommunikasjonsløsninger basert på UMTS, er de som tar mest hensyn til sine kunder, men også de kan lett gjøre dem bedre.)

Dommen fra Belgia er nok et lite tegne på at erkjennelsen langsomt trenger igjennom at radiobølger – digitale mer enn analoge – er en miljøstressor som skaper skader når omfanget blir for stort.

Det tar bare en del tiår – Akkurat slik det skjedde med bly, amalgam (kvikksølv), DDT, PCB og en rekke andre stoffer – fordi fagtradisjonene omstiller seg så langsomt, fordi regelendringer og opplysningsvirksomhet er langsomme prosesser, og fordi så sterke aktører har så sterk interesse av å forsinke restriksjoner og endringer i sine produksjonsprosesser. Det står også om mye penger og ære.

Leser du fransk eller flamsk, finner du den belgiske pressemeldingen og lenker til dommene her:

<https://www.stop5g.be/fr/lettre/CP/20240403.htm>

Einar Flydal, den 23. april 2024

PS. Hva så med *skitten strøm*? Det er i prinsippet samme sak, men ligger bare litt etter i kunnskapsutviklingen. I Frankrike, der smartmålerne bruker strømmettet, pålegger dommene nettoperatoren å slå av datakommunikasjonen gjennom strømmettet for el-overfølsomme. De franske dommene tar altså for seg skitten strøm (se f.eks. [bloggpost 23.10.2023](#)). I Norge venter flere på vedtak i RME - reguleringsorganet for energimarkedet - om det skal gis fritak også fra skitten strøm, slik lagmannsrettens dom innebærer, mens nettselskapene truer med å stenge strømmen i ventetiden.